

Jostedal.

Bj. Hef. 39^a, 41^a. ————— Dipl. N. I
432 (1374-75). VII. 98 (1322-23). ————— Trakt
IV s. 763. ————— Neumanns: Budstikken s. 537.
Nicolaysen: Norske Skiftelser III. 690. ————— Årb.
1877. s. 164-65. ————— 1888 s. 162-3. —————
Dietrichson: Fort. s. 88. ————— Dietrichson: Stav-
kirker 5, 46, 444, 473, 516. ————— Høiland:
Nordre B. II s. 21. ————— Regnskaper. —————
Ryghs ms. ————— Neumanns opl. = B. m. nr. 205.

Der går et sagn om at efter sarkdøden
skulde der bygges ny kirke og folket valgte da
en slette nær prestegården, som endnu kaldes
kirkesteinen; men det de bygget blev om nat-
ten ført til en nærliggende bakke, hvor da
kirken tilslutt blev opført. Da man begynte
å rydde skogen, fandt man uventet den gamle
kirkeklokken, som endnu bruges.

Kirken kaldes i middelalderen for
Jostedals kirke. Egen prest er nevnt. Joseph
bonde gav en løb, Rynoi i skogen. Den nævnes
ikke i besigtigelsen av 1686 og er forbigått, enten
fordi den var forholdsvis ny eller snarere fordi
den lå avsides. Kirken er bygget i 1660

av presten Tøger Jensen og skildres ved besikktigelsen i 1722 som en tømmerbygning med tårn ovenpå og et lite våbenhus av stavebygning alt kledd med bord, temmelig vel holdt og innvendig smukt malt. Koret var 9 alen langt 10 alen bredt, skibet 16 og 14 alen, våbenhuset 6 alen i kvart. Heri var 120 sitteplasser. Det synes som den tidligere kirke var storkirke. Forresten gir regnskapene kun få opplysninger. Det heter 1682 at kirkeverget hadde satt op et nytt tårn, istedetfor det forrige som blev ødelagt av snestred, dets oppførelse blev gjort ifølge kontrakt, da det var besværlig å bringe frem materialene for vrens vanskelighet. Omkring 1703 blev der satt en ny port, lagt nytt tak på koret og i 1706 gjort en ny hvelving over alteret samt foretatt flere reparasjoner.

Kirken eide ikke noget jodegods.

Efter Neumanns optegnelser erklærte lagrettesmændene ved en besikktigelse i 1656, Helligkæmgers dag, at kirken, som var bygget for 100 år siden, var så falleferdig at den måtte rives, 2 okt. 1660 besikktiget de samme mændene den nye bygning og fastsatte bekostningene, som blev satt til 495 rd. Kirken var 20 alen lang og omkring 11 omfav hvi.

Neumanns fant på dens kirkegård 5 gamle gravkors av kleberstein omgitt av en cirkel, i hvis rand det syntes som om

der hadde vært inngravet innskrifter, men som nu av tiden var utslettet.

fortals

3 knapper i en avstand av 90" fra hverandre. De var omkring $\frac{3}{4}$ alen i diameter og hvilte på fotstykker, der lot til å være avbrukne. See var dog efter Neumanns mening langt fra så gamle som korsene i Ørsvik og Lavik, hvori han sikkert har rett. —

Det av Neumann særlig omtalte kors fant jeg i 1877 med sitt fotstykke. Knappene eller kappene ser ut som en forlængelse av korsarmene, også fotstykket har på hver side et kappformet fremsping.

Den i 1660 opførte kirke står fremdeles og har 120 sitteplasser. Den er enskibet, har våbenhus, høit firkantet tårn og smalere fire-sidet kor. Skibet har 3 koblede vinduer på sydsiden, 1 på nordsiden og koret 2 lignende på hver side, men ingen i østre vegg. Tårnhjelmen er bekket med små bord, likeså våbenhuset, selve kirken med sinkplater. Det hele er hvitmalt utvendig. Skibets længde 17 m. og bredde nær 6 m., koret er 4,25 m. i kvadrat. Loftet er flatt både i kor og skib, i vest er kor-galleri. Langs skibets vegger er malet rundbuer, 6 eller egentlig $5\frac{1}{2}$ og inne i disse felter er der dekorert med slyngete stengler og ranker. Over døren til skibet står innskriften —... Hesen Raun Anno 1661. (Hans Ottesen Raun). — Et tårn står svare kryssende bjelker og en

Fotbøl

høi. byjelke som bærer flåien, og flere av disse synes å skulle tilhøre en eldre kirke, en stavkirke. — Skilleveggen mellom kor og skib viser en lignende malning som skibet, 3 rundbuer og rankeslyngninger. — Fra standerne forrest under det dype tverrgalleri strekker sig sterke byjelker som bindere hen til koret. — Loftet i dette er skåret ut i en lengde av omtrent $1\frac{1}{2}$ m. i form av en skjev rundbue for å skaffe plass for alteropsatsen som raker op i det.

Prekestolen har rundbuede felter på midten og et kapplignende understykke (anhængsel); den bæres av to buete søiler med cylindriske eller kvadratiske kapiteler. (1626).

Korbuen, en trykket rundbue har en slags pilastre på begge sider; den er 2 m. høi, 1,20 m. bred. I korveggen finnes på den motsatte side av prekestolen en åpning med sprinkler.

Alteropsatsen har nye brede vinger hver med en nisje (parabol) hvori står malet en kvinnelig figur (beegner) og gavlet overstykke med fremstilling av Kristi opstandelse. I gavlen og midtstykkets gesims finnes tannsnittskonsoler. I midten er malet alterets sakramente og under Taderor, mulig, men ikke sikkert rester av en katekismustavle. Sidesøilene har plumpt skårne

kapiteler, en smukt gylden ring og derover en rød, riflet kapitel med et firesidet overstykke; den nedre del er dækket som den øvre. Mellem to små søiler er malet, på den ene side pelikanen, som plukker sitt bryst, og underskriften sees kun R..... D; på den anden side en klob i hvidt skyld. Det lange smale felt i midten har denne inskrift: En denne Tafel skencket oc foraret Staupanger Kirche Till Guds Kapns aret Thukommelse aff Erlig oc Welacht Mand Niöde Pedersön, med sin Hustrue Kirsten Peders. Daatker A^o 1609. - (Se under Staupanger).

I koret står en stol med spiler øverst, hvorpå er malet tulipan og roser. Standeren har fine udstykninger det mest fremtrædende i form af en fjærvifte. Det nordre vindue i skibet står ved galleriet; af de 3 dobbelte vinduer på sydsiden er det ene egentlig 2 enkelte. Alle vægge og udstykninger i korets nedre del er dækket med blomsterstengler, hvide på rød bund eller gule på hvid. —

I den vestlige del af koret er malet sol og måne med ansigter i en række af skyer. Korstaket er som skibets hvidt med røde, hvidekanterede reuder. Alteringen dannes af drejede piler. Nærmest skibet på begge sider er en smal udstykning med hvide, sortbrændte slyngninger. Forbuen er

ganske lav; på nordre siden har væggen dobbel pillvad; brettet mellem disse er rose-malt med bræt stengel på hver side av denne. Døren til prekestolen er rød med dobbelt rad spiler som alterringens. ———
Den nederste del av væggene, både i skib og kor er malt med et slags forheng.

Prekestolen har 5 sider, øverst buede konsoler; ét av de øvre små felter har årstallet 1686, et annet har en slags eggestokk og arblange figurer, en har malet rosett o. s. v. Mellom de store feltene står riflete pillbarer, rundbuer med slynget bånd omgir selve feltene hvori er malet blomster-potter eller bare blomster. Den nederste del ligner ganske den øverste. Prekestolen bæres av 2 plumpe, forskjellige farvete (rød-sort-hvit) støtter. ——— I stolestadet under prekestolen er festet rester av en malet list, hvorpå endel står over inngangsdøren:

Gud ver mig sund ----- erlige lofuit,
 Hans -----

På kvinnesiden står en fin stol, hvis dør har et rundt felt med segmentbuer på sidene og et svart bånd i buen. Øverst står A. C. D. utskåret (Anne Christendatter, Tøger Jensens hustru) på rundbuen er malet S O D R (d. e. Soffi Otkes-datter Raavn) på sidene stengel og klase. I ryggen står en rad drette spiler, derunder et godt skåret

stengelomament, klaser, rose, og fjlleke blader eller blomster, vakkerst utført. Over de övriga bildels sortmalte ranker.

Alle lodene har samme form, vesentlig som den avbildete, den nest överste på kvinnesiden er noget bedre utført.

Dette gjelder kun standerne, idet nemlig alle döer er forsvunnet undtagen den överste.

Den stol ved döen står fortsettelse av den 2. gangen omtalte innskrift:

— er naadig oc fri mig fra alt ondt".
Det hele har således lydt: Gud ver mei
sunder naadig oc fri mig fra alt ondt.

Sørlige loppet Hans Ottosen Ravn. Anno 1661"

Den rute i nordre vindue: Hr. Hendrich Nitter —
Loffi Ottosdatter Ravn. 1695. — Tråbenhuset på en lignende rute: Tjver Anderson
Hammer 1694.

Fömmereit er veldig. Det av de nordre felter er malt en tavle, hvorav kun sees enkelte bokstaver: I. D — asen Anno — H. E. R. Galleriet er blakt med hvite spiler. Gjennem en utskåret lemm fører en kort trappe derop.

Kirkens inventar bestod av:

- 1 liten kalk og disk av sølv,
- 1 " do av forgylt kobber,
- 1 malmslake med lysesaks, foræret av presten Thøger Jensen,
- 1 like messingbakken

- 1 klokke
- 1 liten håndklokke
- 1 gammel messehagl
- 1 vandet alterklade
- 2 alterduker
- 1 gammel bibel

Senere nevnes:

- 2 messingstaker med piper,
- 1 liten kinnflaske
- 1 godt messehagl.

Efter Nicolaysen hadde det ennå i 1750 en solokalk, skjenket 1636 av Peder Ravn, Jens Jensen Skive, Hans Grimesen, Anders Sladsen, Solgard Brodersen, Jens Mikkelsen, Niels Harboe, Peder Hansen og German Garmann og 1 solopaten, skjenket 1659 av Hans Ravn. Solokalk av simpel form, rund fot, høi stilk, høi kule med skarp kant, liten halvrund skål med innrisset kors i ring, merket på foten 1794. Liten dyp disk med latinsk kors i ring, innskrift også i randen: J. A. S. M. L. D. 1794. Samme bokstaver på kalkens fot og på begeret dessuten H S., Bergens merke og grønmalt kanne med hvitt kors; 2 messinglysestaker 21 cm. høie, øverst 14 cm wide, foten smekker med 2 små ringe, høi pigg, vid lyseplate. På piggen sitter en dreiet, grønmalt stake. Den annen lysestake er av samme sort, men ikke smake. Stangen har mindre og

større ringer, fotskålen var ikke de 5 huller, gjentatt 6 ganger som den første var det, men er hel, og mere utbukt, Frangs fotvanden:

H T V G

HER. TYGER.

JENSEN:

ANE. KRISENSDAER

I messingbakken aldeles som det i Gaupne med Israels speidere fremstillet i bunnen.

Stranden:

DEOMINICVS * NAGEL * OC * SOEREN

DATTER RAFN * ER * BIFVET * DETTE *

CHRISTNE * BECHEN * TIL * AARDAS. KIR

CHE * 1683 *

Der er en falmet messehvagl av fiolett flöel med simpelt gullpossement - kors, et figureret alterklade, hvitt med stjerner.

En stål klokke 49 x 57 cm, merke BVC (fra Berheim). Foran alteret ligger et bjørnestein.